

# РУСКИ НОВИНИ

## ЗА РУСИНОХ У КРАЛЬОВИНИ С. Х. С.

Виходиа раз у тиждану. — Цена на цели рок 100 динар. На 1/4, рок 50 динар. Поредиши ч. 2 динар. Власник: Руске Народне Просвјет. Друштво. Одјичателски редактор Димитрије Папић.

Нови Сад  
штварток 25. јуна 1925.

Рукописи и други писма треба посылац на адресу „Руски Новини“ Нови Сад, Божовићева улица бр. 2. — Претплату на Руске Народне Просвјет. Друштво Руски Крстур (Бачка).

### НАЈВЕЋА СИЛА У ДЕРЖАВИ

Уж гречески философ Сократ у једног својој бешеди доказовао, же за тога котри управља зос државу и народами не доси да позна људима, природни створења и занаки, але у првим шоре потребне познаваје Бога, або религија. У модерним управљенију држава баш тога хиби. А баш прето ше указује смутни карактер модерног друштва: празносци, немир и понатијасе, да ће винайдзе цошкаль, који било у стану задовољи поединца и отченигосци. Зос гledаня тога „кошкальног“ походза части временки владах и вични министерски кризи. Меняју се људи, але ше сами ствар не мене. Приношују ше закони, котри би мали ушориц людскоје, але тоги закони менеје вештица нафарбени зос безбожним и противирским духом, и ик таки исспособи су да оконча своју задачу. Кед модерни законодавац зогабел наймоћнију духовну силу — религију — котра једна у стану тримац грађанах у порядку, теди муши на то место положији инише даци. И положај физичку силу або насилие. Прето ше уводају централизација шицкога, прето ше множка војсаки и полицији. Цо ведеј опадаје религија то веќије муши бије административне пријискане.

Славни испанјолски дипломат Д. Кортес (1809—1853) прекрашне тога

витолковал у једног својој важнјој бешеди. Вон гвари: За управљање у држави постоја два сила: једна нумијација и једна војничка политичка. Вони стояју медви собу у обрачунима односноју. Келко год термометар верскога впливу спада, тельо ће термометар грубај и бруталнеј политичкеј државнеј сили двингне. И обратно, келко религијна сила роџине тельо политичка опадаје. У старим вику були лем тиране и раби — религијни термометар були на цули. У христијанству двигаје ће религијни термометар — шицки шлебоди-животија. У новим вику пада религијни вплив — политички термометар роџине. Найперше настава апсолутивам, већ приходије стајиме војску, милициони људају у оружју да бране друштво. О мало влада треба милициони очи за надпара-тренс — и основу волију. По тим треба већ милициони уха, да чује ше бешеду и заводије ће централизација. Веџка сеје буд сама на некадим месецу, да може чуваје портјак и заједају телефони.

Таке оптешите положаје целог Европи. Половка човечства стоји у оружју, да ће бранити од другог половки, же би је пе поједи.

Два ствари су возможни. Лобоје приде до препородасња у религијним взгляду лоби не. У првим случају сијакне политички термометар сам од себи и без катастрофа, у другом случају и кеди религија опосци.

Он садаја дјавол му их на глави розбива. Баба була мудра и обзирна, па ће ако дјабла не бала. Нараз ће надума и поволи дјабла до себе да пробује ведно јакиц. Пришла је па дјавол јакица баби: Цо будземе садаји? Принеш цибуљскога нашења па будземе садаји.

Примес дјавол иолни мех цибуљевеј пресади, па посада до двоја градака. Лего було сухе и цепле па цибуља така вељка наросла же ће баба сама чудовала. А кед пришол час да ће цибуља витарга, пита баба дјабла як будземе робиц?

Дјавол мудровал и гуторел баби, же вон будзе верхи таргац а баба јак викопује зов жеми. Баба лем закричи гей дјабле ћо ми по тим кореню је у жеми?

Влаја ће до роботи! Баба ће цибуља и почала фришко копац цибуља, је була вељка красна јак јабука и гу себе класц, а верхи руџала гу дјаблови.

Кед уж баба наруџала вељко ста-

ије баржай спадне, ми идаеме до чарнене будучности и страшнога тијранства над човечеством.

Так Кортес у својој бешеди.

Чи веџа не највеће шаленство, кед кратковидни политичаре сују Бога и религију виђају зос законах, и јавних устанаках, зос школах и зос душох а при тим думају о јаким обновљењу и шлебоди!

П.

### Русини на „Горњиц“

У Ческо-словенском држави живе поји милиони Русини, котри бешедују једна часија јаки Русини у Бачкој и Срему, а други бешедују јаки Русини Украйни у Галицији. Але већ на „Горњиц“ већ једного Русина, котроја би родијена-мајеровска бешеда була „русскаја“, то је већко руско.

А ипак ће најдаје људи на „Горњиц“ и то већ интелигенцији зос истога руско-украинског народу којоја видавају јакишик новини па вељкоруским језику а разуми ће је тог близак народ. Ђо не доси же тог народ. Мадире вимучили зос мадирским језиком, не, треба тог народу научији даљи зос „оније литературији“ језиком то је већ вељкоруску бешеду, котру народ руско украјински не разуми.

И кед уж и тајак на вербији ана, же до кважнога народу треба ће озивицца и го мајеровскога бешеди и визаваји јакишик новини, то јаки „Горњиц“, идије ће најдаје људи и то интелигенција учени, котри тога не знају и ту рускому пародии не

блажи, најава лем закричи дјавол. Стой, стой бабо уж мам досија Божеко блага! Дај ће подзее зос њим? Дјабол новизајаја тога лјесе до смојача, вжал на тијело и пошол предавац по валаље. За тото време дјабол ходије по валаље и баба одложела красну цибуљу па бойд да ће суши и од вељке радосци незлата по да роби, бо кед спретаја дјабла.

Дјабол понуковаја по валаље својој робију другому але нікто не сцеј купиц, лем го вишмисли и почали за њим кричац: Ой дјабле, дјабле уч ће памети од твојеј стареј! Дјабол ће погнівал и руџел снопчик до јакиц. Приде гу бабовеј колби и нагнинава гутори: Една баба — сто дјабли! Но чекај стара бештио ми је раз ће спретаја а већи ме кеспретаја.

Прешла дуга жима, па дјабол на ново јакица: баба је будземе щан па јак? Одјове баба будземе задајија кукурицу!

ФЕЛЬТОН

Зос народнога добра  
Баба мудрејша од дјабла  
(Бијај руска притча)

На край валаја бивала једна баба. Пеоженела и поодавала јакишик дјевици, остало сама јаки палец на куличију добру. В стене шала а на јар забераја зарно и синала до хамбари так же јака хима више преј химу була полна.

Раз лем то обачи гладни дјавол, котри преј њакој робити жил, и почал у себе мурчац. Але би добре було у тај баби јакиц. Едного дјаја приде вон до баби и зов милима словами гутори баби: Гайде да жиме ведно! Цо год лем зајакадаш, я ћи јакишик принешем до обисца.

Баба јаки баба дума себе так и так а ніјак не може да ће разуми. Раја лем приде на разум баби стара пословица: „Хто зос дјаблом бунда-

спікаюше на Його мацеринскій бешеди.

То також жто як у Гаїщій Поляні бу сціли, да Русини вчораю, ува, польську язик.

На "Горніці" то все у Карпатській Русі-Україні у Ческо-слов. державі су людзі, цо не дам вихаваю юношя по велькорускі, але іще в у мене народзе виступлюю, як да ческа вільда дававає, да будзе велькорускі язык у шицких школах преподавательни. У даскельо гімназіях и других школах там уж токій вест велькорускі языки преподавають. Цо вийде з того? То так буде, же пойде дзецько до школы та ще у тей велькорускій школі научи тот велькорускі язык, а дабже, свой мацерински буде акац лем з дому (кел є дзвінко селянське) и не будзе му жило своїм родзеням мацеринским языком бешедовац, як ще буде своїм родзеном языком, свой мацеринской бешеди ганьбиц. У таких велькоруских школах учя, же наш народни руско-український язык то лем за парастох селян, а панчые учени маю лем велькорускі бешедовац. На влас істі, як було але мадярским языком. За мадирскій націоне інтелігенція на "Горніці" лем по мадирски бешедовали, гоч самі були з рускій креви. Свой русин язык анати лем од службіць, од парастох. Видзін же єст медан чима іще і нешка таки, чо место мадирского су запровадзіц до школах велькорускі языки. Чом так? Чом не спу свой русин мацерински, язык своїх оцах ділох? Зато не скубо то вонк не маю языков любови гу своїому языку ту своїй родзеній руско-українській бешеди це знаю предносці народного язика. Их способ думання у однотекю до своїго жарду єст псти які були за Мадирскі, то єст тэди за Мадирскі було цо мадирске то паньске, цошкаль вельке а цо, руске то парастке, просте котрас треба ганьбіц. Тераз єст істе, лем мадирские языки зос московскими, велькорускими.

Написце скунти за наш народ, котри кром того поділшує страшний церпеня то од большевізмах, то од Польскіх.

Вонк тваря, же то този, чо ше озываю гу своїому народони на Його родзеней мацеринской бешеди и цо на тей бешеди

Пошол дявол до валалу и украднул меж кукурици, принес дому и носадзели до трох широх. Кед кукурица почала зрец, запігла баба: Не дябле як будземе тераз? Най будзе на твоім. Дяблол пе ведь розумующи гвари баби: ша кед так та най моій будзе цо под жему а твоій на верх жеми. Дяблол думал же так Як и цибуля які лепіше будзе то цо у жеми.

Баба почне ламац руки и кричац. Яй мно я копала, огартала и тераз дяблол вежне хасен. Дяблол здалака слуха тот йойх и чимеши. Почну ламац, док дяблол копал корене а баба часом наламала красин вельки чутки и одложи на пойд. Затим пойдзе помагац дяблови да ше го скорей ментуе.

Кед корене виколали очисцели положили до межа, дяблол вжал на плеца па айце предавац по валале. Понукал єдному другому але ніхто несцел кувиц, лем то кажды вишне-

відаваю ковани и книжки робя хаос и недорядок.

То також істе як с тих владіном, до краднүц, як сікафолія крічад лідавіде зводи.

Вонк виховані у дудзіца, а у дзескодзежненю — прсаніраню, свою іще і нешка не су пресці з кривей драгі на праву не спу тё приближиц та народови, свой народ и свой руско-українски народцы таїк плакібиц.

Ша кед хто не сце гу своіому народови ганац ще на Його мацеринской бешеди, кел ма кунчик "благообразія", як ідае гет од того народу.

Медак нашим руско-українским народом нет ім места. М. Ч.

### ТРИ ПРАВИЛА ЗДРАВЛЯ

Ганьбел сом ше, кед сом сіухал ёдного дохтора, як гутурел'о трох хибах нашого народу, чо ше тиче адравля.

То су пансце таки три хиби, чо их не име мац єцей просвіщені народ, па их прето жиціме винолац, соч не дакус и саньбіц будземе. Но кед буду дакому хасновац, тэди тоты слова не буду арамію написані у шицких "Русіх Но-вінках".

Хторы су то дакіём тры хиб?

Перша є, тога, же ше нашо Русини су уміц у істей води, чо ше уж други умівали у іх. Правда же ше нешме ловесі, же то баш описа хиба народ, але ше мушы признац, же є досц разніреша мезяк шицким народом, па ю мушиме вікореніц цаіком. Прето же таікі умінія єст наўлекша потибелъ да ше оберем' очій хороти, котра у нашым народу моцно пануе. Нігда легчайше не добиеш очигу хороту, як у тей воді, па ще други боляци умівал у неї. То привінаю шицкі дохторы и то не треба доказоўц. Може то скоро кажды знац вос искусства. Не думай себе, же тэди небуди хори, котры ше пред тобу умівали, бо ти не знаш хто боляці и хто не.

Пресці лакіем да себе сом іращені хороту? Веік ні себе тварде постанавіц, як то од тераа из будаеш веіц робиц. Гу тому себе подумай, же та-

яли кричал за ім: Ой дябле, дябле уч ше од твоій старей!

Дяблол гілаючи придне дому та гутори: Нігда я веіці стобу не будзем ані шац а чі жац.

Тераз уж раздумуе як би бабу сіревесці. Ганьба пред народом а и пред дяблами. Раа надума и гвари Гайде, бабо, да ше ношім! Перш я будзем Тебе шедлац а веіц Ти міе. Баба шмишно заштата: А докля сцеш ти мне ношіц а я тебе? Док не вишпива кажды од нас свойо піліваніки по зіна. Яо міе гвари баба, пізіам лем Едну.. Дяблол не вешелі бо спрэведас бабу! Ухваци бабу за плеца па гайде през брегі доліни. Баба нешіе а дяблол лем вишпива Едну гаднейшу од другой, так же баба од ганьби зошицким зачэрвянала. Нараз лем станю. Дяблол зідае и почне бабу попуковац: Гайде, бабо шедни ти, да це ношім.

Баба шедне и по ціхі гутори: Гварела сом же нізіам лом Едну. Зашива на захрипнuto:

ке уміване дацо гадне и брудне, и кел бы ратнел'о тебе дахто зоці страні, та бы му буда на лем вудно, аде гадне.

"Бак нас осудац и ток дохтор, чо маю тих приполедац. Недавні ще ганьбиц соч од кого." Ушанвац ще мушы кажды у свойій ішвіжні, чистей водичкі а кед ю нема, та лялоша да ще ант не уміва у тей, цо осталася од другого.

Друга хиба нашого народу чо ше тиче адравля є тога, же ше уцераю по уміваню до истого ручніка. И то є ёдна велька хиба, може буда веіша, як гевта перша. А то, прето, же баш кед ше чло, веік поуцера, тэді положі на ручнік свою болацу хороту, котра не веіс ніяго прилапі и приліпі, а другі ю веішкі, кел ше за вім уцера на себе пренеіше. И тога не треба доказоўц, бо то припознаваю щицкі дохторе и мудры людзі. И то мушкі будз ясна ствар кождому. А гу тому чистотны є адравка чловеск лем ше жиці гаціц такій роботи. Тот обічай не вілада нігдае у шиеше, дае бываю пресці людзі. Прето пай ше острастаюка гацікі в обісцу, да кажды член фамелкі достане свой ручнік. Ша нашо Рускій кредні жени, та паткаю віе до обісца кельо треба. Кажды член свой ручнік може веік хасновац прес веіці дії та не віда с тим гацікі кельо роботи, а ічува ще тэди легчко од оберацій хороти. Кед ши даклем мудры и просвіщені, тэди так роб и так других знач.

Трета є хиба нашого народу чо ше тиче адравля же слабодуфтіка своёю хижі. Слунко и воздух є источник адравля и живота. Слунко, воздух гу тому и вода то су наўлекши дохторе адравлялля и наўтекін іспріятеле іаждей хороти.

Пресці даклем завіраю віле и водіе и в поші своёю облакі и давери, и бойш ше пущыці воздух до хижі и слунечко. Кед членскі войдзе до такай хижі, тэди осети смроці стухнуче, як дадао хижі племіні. Там на дворе паніки вітрік подуве и красне слунечко шицкі, а ти сіекаш од адравля, замікаш не до хижі, и не пущыці свойго наймілішого добротвора гу себе: воздух и слунко. Написце срих праців природы.

М. М.

Традада-традада-традада-и-дом!

Традада-традада-традада-и-дом!

Дяблол уж 3 годзінні яс ноші бабу и не може ще дочечкац конца едіей шицкі на скрині: гайде бабо другу. Баба кесце чуц лем шиць.

Традада-традада-традада-и-дом!

Кед уж до 4 годзінні ще ношіли, прішли на ровішні дае була церква. Баба гонела дяблола просто гу церкви и кед пришли ту, баба скочы долу убегла нука, вішла до турні і почала кричац. Дяблол, дяблол сцеш да ци шицкі ище? Дяблол поганьбені попатри горе на турніві облак одгадзи баба зос шицкого гарала почала кричац:

Будзеш ти знац тераа, чо то руска баба!

Не будаеш ю жадац веіці аі в некіду!

Ф.



**ЦИГАН ВШЕ ЦИГАН**

У вадим валаце украдкух цигане хоне  
Кед го људеје владели, читай рад не рад  
признајаше.

— „Обезиц гада!“ — осудзеје валац.  
А циган прити осудзене, али себе видел, да сам избере дрво на котром  
се обеси.

Добрел — гвари људеј — изберајш!  
А циган вше цигани, покручеј и завед  
их до малочкеј бревојчи.

— „Ту мије — гвари, — обешци.“

— Ша то виске и слабке, дрвко! —  
тврди људеј.

„Не хиба!“ — гвари циган. Я почекам  
док оно вирошне. — К.

**ГЛУБИНА МОРЯ**

Доказано је, веќина подовка типичних  
морја на висце маје глубину веќеј од  
4.000 метри, а ест места, две, глубже ик  
7.200 метри. Пренайдене је место, на којем  
глубоко 9420 метри. Тото место у величјем  
Океану (Јма Аљандри).

**НА КОТРИМ БОКУ ТРЕБА СПАЦ**

Шицки вељарни си приходи од тога  
у аким положењима човек иши. Дохторе  
препоручују да ше шпи на ваквија боку,  
бо тени ше втолек рано чувствују од по-  
чинути и сникни.

**КЕЉО НА ЦИВЕЦЕ ОВЦИ**

Надајејеј је овци у Австралији. На тај  
даљине од нас ижеји на њија дејах сили-  
нији пашу на милиони овци. Но ней при-  
ходи је још прењеји часији ижеји кај нашим  
овцом служи. Пред свитеју војну падо-  
вали шицкје число овцах на висце па  
600 милиони фалати. З того числа може  
на сажу Австралију раховац 100 милиони.  
По војни рахују число овцах на висце  
коло 540 милиона, а з того числа дохо-  
дије на Австралију 79 милиони.

**УРОДЖАЈ И ДРАГОЋИНЈА**

Шицки држави једак дожили драго-  
ћину а тому је причина неуроджавањи  
препали рок. Јошапато је, ако у прешлија  
ројку 75 милиони жетери варца жениј  
спродајеје ик у 1923. року. Постоји је и  
цени зарну вишадај дравгиз по висеји  
(и приклад у насу Румунији, у Мађарској  
цена житу коло 500 дин. по метру). Прет-

то и цена хлебу драгаш. Число людех  
на висце можије броји коло 30 ми-  
лиони, а с тим и число трошевија висе-  
векије, и якаву и то велика причана  
драготија.

**ЗОС Р. Н. П. Д.**

Преосв. Владика др. Ђон. Нјради  
дровакаша нашему Просвитењем Друштву  
красоту суму од 1000 джи. Управитељство  
сердечно дајеје.

**Три потребни књижни**

У стајнију за душевни просвитеј живи-  
јот нашега руского народу, пренадло  
управитељство Р. Н. П. Д. је нај потреб-  
но видак тити три књижочки:

1. Наш народ, од давнини любел читац,  
а и иешка радосно чита „Страсти Х.  
И. Исуса Христа, које занја похвално и  
хасновито, па му треба помоћи, да отри-  
маје тит прекрасни објиги и на даљи

Претој Просвитење Друштво једака Руском  
народу једку красну друковану  
књижку на нашим мајсторским  
језику о Страсток и смрти Х. И.  
Исуса Христа

Тотој работу би је себје прихватил редак-  
тор „Руских Новина“ И. О. Џора Павији  
који би вжал у објак и нашо старије  
рукописи о тим предмету. То је перво  
једна књижка за наш народ. Кед је  
же почив робија повела овје народ, па  
претплату и установије число примирни-  
никох, кельо је надрукује.

И друга потребна књижка, која је наш  
народ жада је „Писник побожи-  
них писњија“, који је шијавају на  
прописија и у црквама пријавом дајакеј  
побожности, або дајаког патомниција.  
Ми имаме такија писмена десет у народу,  
а да су руком писани и не согласију  
ше зос шицким, па треба видат једак  
општи Писник који би бил за шицких  
Русија и који би бил и с жичачим и з  
предметним т. ј. стваријеј стражи и  
добри. Ктоја би је поштовајаја персона  
на то поднела, да преучи и поаћеја таки  
познати и недознати писци у нашим на-  
роду пак би је привела Предсиде-  
тателјству Р. Н. П. Д. које би јо

огласило, да јо по упутота Р. Н. П. Д.  
дајеји.

III. Треца књижка, по јој сечеме видак на-  
шому народу је „Народни Писе-  
ник“. Ту би је друковали старији и  
новији писаванки, који напијаја народ љуби-  
шивац кај својих весељох. Розуми је, же  
би главни темељ тих писњија меше-  
ли буџ нашој старији описија познати писци,  
с когајаја наш народ прежагаја  
своју историју који му ту ишеру  
пријеси, а веџка ћи пријали јеши и  
чайновиши.

Понекеје таки роботи потребију већији  
времена, то уж тегаја оглашујем, же би у  
ројку 1926. могли буда готови. Хто је  
подије на тују работу пак би је објави-  
вав Просвитењему Друштву у Ке-  
рестуре. Розуми је, же писци роботи  
је достају примерени хонорар.

Предсидејствство Р. Н. П. Д.  
Михајл Мудри.

Општијско Поглаварство  
Руски Крестур

Број: 1687 1925.

**Оглашка**

Валалске представништво на спо-  
љија засидашују од 31 маја 1925. рок  
под Бр. 63/1925 зап, решено да је  
должна названа „Цирдесова“ хтора  
ште находија пријејијаја у већини  
хришћанија зос Бејзелом „Краља Алек-  
сандра I.“ виде на 15 роки под а-  
ренду за риболов, Долина вељка 10  
кат. јотр. условия не можу видати  
кајаки дзенеј у валалскай хижи за  
време аванчних годинах, Писмени  
и прописио таксијани понуди треба  
посилаја на адрес потписанога нач-  
далниј до 20 јула 1925. року, поз-  
нейши попуди не већији је у об-  
јаку. Усмена офертуала лицијација  
будаје је отримовац 20 јула 1925.  
року на 8 години, у просторијаја  
валалскай хижи.

Руски Крестур 18. јуна 1925. рок.  
Валалске Общество.

**ОГЛАШКА**

У РНПД. у Р. Крестуре можејији тити књижки достаја:

ЦЕНА
1. Књижка Рожајкова . . . . . 5 дин.
2. Азбука . . . . . 10 „
3. Читанка за III. и IV. кл. . . . . 15 „
4. Христијанска наука (Библија) . . . . . 15 „
5. Правди кат. вири (Катализ) . . . . . 10 „
6. Граматика бачв. рускей беш. . . . . 20 „
7. Стари Календари . . . . . 10 „
8. Молитвенки веќши . . . . . 20 „
9. Молитвенки мали . . . . . 10 „

ЦЕНА
10. Житије св. Кирила и Методија . . . . . 5 дин.
11. Правила РНПД. . . . . 3 „
12. И. Б. Нелицка: Правда побједила (истор. роман) . . . . . 12 Крч.
13. Ир. Кондратович: Историја подкарп. Руси . . . . . 10 Крч.
14. Др. Г. Костельник: Ефтайова драма (трагедија на 5 акти) . . . . . 8 дин.